

Hodnocení diplomové práce:

Kvalita edukace v péči o novorozence na neonatologickém oddělení

Bc Jaroslava Saxlová

Téma, které studentka ke své diplomové práci zvolila, je společensky velice závažné, přínosné, vhodně zvolené. Kvalita edukace matek ovlivňuje nejen aktuální, ale i další vývoj narozených dětí. Zejména v současné době, kdy porodnost u českých matek stále mírně klesá, je právě kvalita edukace významným faktorem, který se podílí na kvalitě péče o dítě a tím i na kvalitě vývoje celé nové generace. Nepřímo se spolupodílí ale i na tom, zda matka bude chtít mít další dítě.

Za přínosnou považuji i volbu náročného kvalitativního výzkumu, který autorka zvolila pro získání empirických dat.

Formální náležitosti diplomové práce jsou splněny až na to, že Obsah práce není úplný.

V obsahu chybí kapitola: Přílohy a seznam číslovaných příloh, ačkoli na konci práce je tato kapitola uvedena a obsahuje přílohu č.1., což vyvolává představu, že budou následovat další číslované přílohy, ale ty, ke škodě DP, chybí. Zvláště je škoda, že autorka neuvedla v příloze klíčové odpovědi matky-cizinky, neboť právě odpovědi této matky autorku vedly k návrhu na změnu v podobě programu, pro který navrhla i evaluaci. Za závažnější považuji, že v kapitole Přílohy chybí příloha „Projekt výzkumu“, která je povinnou součástí této kapitoly. V obsahu chybí také kapitola: Literatura, ačkoli v práci je uvedena a prameny jsou řádně číslovány.

Teoretická část je přiměřeného rozsahu. Obsahuje pečlivé výpisy z odborné literatury, uvedené v kapitole Literatura. Jsou to především: definice pojmů a názory odborníků, relevantní pro zkoumaný problém, historický přehled i současné názory na péči o dítě, atp, viz Obsah. V podkapitole: Péče o matku a dítě však chybí jakákoli zmínka o: Baby Friendly Hospital, o současných technikách kojení, o aktivitách IBFAN, ANIMA, které začaly v v 90 letech a znamenaly, kromě autorkou uváděném systému rooming-in, právě kvalitativní změnu jak v edukaci matek, tak i personálu. Laktační liga, která se kromě kojení zabývá i celkovou péčí o dítě a matku, Nedoklubko, o.s. sdružující matky nedonošených dětí, jsou nevládní organizace, činné v této oblasti dodnes. Autorka žádnou z nich nezmiňuje, ačkoli všechny uvedené aktivity a organizace významně ovlivnily péči o dítě a matku na neonatologických odděleních, kromě o.s. Nedoklubko, které se ale snaží edukaci v oblasti péče o matku a dítě na novorozeneckých odděleních v pozitivním smyslu ovlivnit nyní. Přesto, že v literatuře má autorka uvedenu práci psychologek, v teoretické rozvaze psychologickým aspektům péče o novorozence a matku nevěnuje dostatečnou pozornost.

Za velmi zdařilé považuji uvedení některých výsledků z DP Mgr Petry Sedlářové v závěru teoretické části, neboť je tím jasně zdůvodněna aktuální potřeba kvalitní edukace na novorozeneckých odděleních. (Ovšem DP, z které je citováno, chybí v seznamu literatury. Od stejné autorky je tam uvedena jiná práce, a to: Základní ošetrovatelská péče v pediatrii, Grada Publishing, Praha 2008).

V celém textu teoretické části, až na výjimky, je většinou poněkud nejasné, kde jde o samostatný text autorky a kde už začíná citace, nebo souhrn textu převzatého z literatury. Označován je vždy a to pečlivě a důsledně, až konec odstavce, každého bloku textu, nebo každého tématu, uvedením čísla pramene a čísla stránky/stránek. Při čtení tak vzniká dojem, že téměř celá teoretická část je tvořena jen dobře pospojovanými výpisy a citacemi z literatury, které navíc nelze vždy od sebe vzájemně spolehlivě odlišit, kromě výjimek, např. str. 31-32,

Empirická část

Diplomová práce nese název: Kvalita edukace v péči o novorozence na neonatologickém pracovišti. V úvodu autorka DP uvádí: „Cílem práce je vytvořit komplexní pohled na edukaci

v péči o novorozence na neonatologickém pracovišti“, což je jistě na DP opravdu veliký cíl . Ve skutečnosti však DP zjišťuje subjektivní názory matek na edukaci, metodou polostrukturovaného rozhovoru. Což je cíl reálný a v DP dosažitelný a dosažený. Autorka se zabývá otázkou: Jak? je edukace vnímána matkami. Zcela mimo ponechává otázku CO? je v edukaci matkám sdělováno. (což ani tak nevadí, ale vadí, že to explicitně nevymezuje při stanovení cíle). K otázce Kdy? je edukace prováděna, se vyjadřuje souhrnně a spíše obecně. Empirická část je celkově poněkud nesystematicky strukturovaná, zřejmě na tom má podíl již to, že samotný projekt výzkumu je poněkud mlhavě popsán. To je možná i důvod toho, proč Projekt výzkumu chybí v kapitole Přílohy, kam povinně patří. V kapitole Výzkumný plán sice potřebné příslušné údaje nalezneme, ale neúplně a rozptýleně. A to, co by bylo možno považovat za vlastní projekt a postup pro vlastní výzkum nazvala autorka: ...několik bodů, které mi usnadnily vytvoření výzkumného plánu.

V důsledku toho se objevuje jistá nedůslednost a nelogické kroky. Např. Podkapitola: „Charakteristika cílového pracoviště“ je zařazena do Teoretické části DP, do kapitoly „Edukace rodičů“. Patří však do empirické části, výběr a popis pracoviště by měl být již součástí kapitoly: Projekt výzkumu stejně tak, jako popis zkoumaného vzorku a metody, použité k získání empirických dat, které v empirické části zařazeny jsou. Zkoumaný vzorek je dobře popsán a charakterizován jak textem, tak v přehledné tabulce. Přesto, že počet zkoumaných osob je malý, z plánovaných 9 jsou zařazeny jen 4 osoby, jejich výběr je velmi dobře volen, matky jsou různého věku, primipara až multipara, zařazena je i jedna matka rakouské státní příslušnosti. Jako zvolená metoda je sice správně uveden rozhovor a záznam rozhovoru, ovšem bez další specifikace. Až v jinde se dozvídáme, že jde o semistrukturovaný rozhovor a zase jinde se dozvíme, že bylo použito přepisu *zvukového záznamu* rozhovoru. Autorka uvádí správně velkou náročnost kvalitativního výzkumu, ovšem dokládá ji např. tím, že po opakovaném poslechu záznamu rozhovoru vlastní kódování jednoho rozhovoru podle kritérií mezinárodní fonetické abecedy IPA. trvalo 8hodin. To by u 4 osob znamenalo 32 hodin práce, což jistě není přehnaná časová náročnost na zpracování dat. K mé lítosti navíc nikde neuvádí, v čem kriteria fonetické abecedy IPA spočívají, nezařadila toto kódování mezi výsledky a neuvedla ukázkou tohoto kódování ani v příloze. Nakonec popisuje jiný způsob třídění odpovědí matek, které použila u všech 4 rozhovorů. Pravděpodobně jde o vlastní, autorkou vytvořená třídící kriteria, neboť neuvádí, že by tato kriteria třídění převzala od jiných autorů. Přesto, že pěkně vypisuje definice základních druhů kódování (otevřené, axiální, selektivní kódování) z literatury, při popisu svého zvoleného kódování neuvádí který druh, nebo které kombinace uvedeného kódování ve svém výzkumu použila.

Přesto však právě tuto část diplomové práce – vytvoření vhodných třídících kritérií pro kódování odpovědí matek, považuji za velice významný a kreativní prvek této diplomové práce. Je proto škoda, že této části DP autorka nevěnovala ještě větší pozornost v textu, a v kapitole: Přílohy.

Evaluace empirické části vedla autorku ke zjištění, která považuje za přínosná: 1. slabá informovanost matek o organizačně –provozních záležitostech, 2. neprofesionální přístup některých sester k matkám, 2. komunikační problémy s matkami-cizinkami. Ovšem opomněla, že z výsledků jejího výzkumu vyplývá ještě jeden významný fakt a to jsou nejednotné informace, které matky od sester dostávají, což nepochybně snižuje kvalitu edukace všech matek a to více, než jazyková bariéra, která se týká jen malého počtu matek Na str. 67 autorka přistupuje bezprostředně k návrhu evaluačního programu, a až z další četby se dozvídáme, že jako hlavní výstup své DP pro změnu v praxi navrhuje jazykovou výuku pro sestry, a pro tuto jazykovou výuku že vytvořila návrh evaluačního programu, jistě dle platných kritérií. Uvádí základní předpoklady pro realizaci programu, evaluační kriteria. Nezapomíná ani na časové nastavení programu evaluační výstupy, a formy evaluačních výstupů. Uvádí přesvědčivé klady jak pro klienty, tak pro zaměstnance.

V závěrečném shrnutí uvádí autorka přesně: ...“ matky poskytly zdravotníkům obraz, jak osobně edukaci vnímají... důležitou zpětnou vazbu“. Její velice dobrá doporučení pro praxi zahrnují v kvalitativních aspektech požadavek na zajištění a podporu vzdělávání sester v oblasti pedagogické - v rámci specializačního vzdělávání, zajištění jazykového vzdělávání - cizojazyčné certifikované kurzy, benchmarking- stáže na jiných pracovištích. (Chybí mi zde doporučení psychologického vzdělávání sester). V kvantitativních aspektech doporučuje zajistit dostatečný počet erudovaného personálu. Autorka tak přispívá fundovaně k řešení praktického problému.

Souhrn:

Jde nepochybně o velmi důležité téma. Diplomová práce by, po vychytání výše uvedených nedostatků, zasluhovala výborné hodnocení. V podobě, ve které byla ale odevzdána, má určité nepřehlédnutelné nedostatky, příklady jsem uvedla výše. Obsah není úplný, v kapitole Přílohy chybí projekt výzkumu. Cíl, kterého bylo ve skutečnosti v DP dosaženo je: Zjištění názorů matek na kvalitu edukace na novorozeneckém pracovišti, poskytnutí zpětné vazby zdravotníkům – jak to také autorka hodnotí v závěrech. To je ovšem poněkud značný posun od cíle: „Vytvořit komplexní pohled na edukaci...“, uvedeného v úvodu práce. (Domnívám se, že ale tento cíl by přesahoval rozsah diplomové práce, navíc v průběhu kvalitativního výzkumu je takový posun možný, ovšem je to nutné explicitně uvést). Zdá se, jakoby DP, (Empirická část) byla dokončována v časové tísní a to kvalitu diplomové práce snížilo. Je to škoda. Je zřejmé, že autorka citlivě vedla rozhovory, byla empatická a respektovala etická pravidla. Za zvlášť obtížný, cenný kreativní prvek DP považuji kódování odpovědí matek na dobře volené otázky polostrukturovaného rozhovoru. Hodnotný je i návrh na změnu v praxi – jazykové vzdělávání sester a návrh evaluačního programu této změny. (I když sama považuji tuto změnu sice za užitečnou, ale nikoli za změnu nejvíce potřebnou.). Za cenná a potřebná považuji i doporučení pro praxi uvedené v této DP.

Přes výše uvedené příklady nedokonalostí a nedostatků, diplomová práce splňuje potřebné nároky a doporučuji její přijetí. Vzhledem k uvedeným příkladům nedostatků v diplomové práci, však navrhuji hodnocení 10 kreditů a známku: Dobře.

PhDr. Eva Šulcová